

AM-115

April-2016

B.Sc., Sem.-IV

**CC-205 : Chemistry
(Analytical Chemistry)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) જમણી બાજુનો અંક દરેક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

(2) ઉત્તરવહીમાં પ્રશ્નનો સાચો ક્રમ દર્શાવો.

1. (A) (1) અવક્ષેપની દ્રાવ્યતા પર સમાન આયન અસર સમજાવો. 5
 (2) દાખલો ગણો. Ag_2CrO_4 નો 25°C તાપમાને દ્રાવ્યતા ગુણાકાર અચળાંક (K_{sp}) નું મૂલ્ય 1.7×10^{-12} છે તો આ તાપમાને તેની દ્રાવ્યતા ગ્રામ/લિટર એકમમાં કેટલી થશે Ag_2CrO_4 નો અણુભાર = 332. 3

અથવા

- (1) દ્રાવ્યતા ગુણાકાર એટલે શું ? વિગતે સમજાવો. AB_3 પ્રકારના ક્ષાર માટે દ્રાવ્યતા (S) શોધવાનું સમીકરણ તારવો. 5
 (2) દાખલો ગણો. નીચે આપેલી પ્રક્રિયા માટે 25°C તાપમાને સંતુલન અચળાંક ગણો. 3
 પ્રક્રિયા : $\text{Sn}^{+2} + 2\text{Ce}^{+4} \rightleftharpoons \text{Sn}^{+4} + 2\text{Ce}^{+3}$

(જ્યાં $E_{\text{Ce}^{+4}/\text{Ce}^{+3}}^0 = 1.61 \text{ V}$ અને $E_{\text{Sn}^{+4}/\text{Sn}^{+2}}^0 = 0.15 \text{ V}$)

- (B) રેડોક્ષ અનુમાપન એટલે શું ? કોઈપણ એક રેડોક્ષ અનુમાપન આલેખ દ્વારા સવિસ્તાર સમજાવો. 6

અથવા

ટૂંકનોંધ લખો : ફોર્મલ પોટેન્શિયલ. 6

2. (A) નિર્બળ બેઈઝ વિરુદ્ધ પ્રબળ એસિડના અનુમાપનમાં થતા pH ના ફેરફારનો આલેખ સમજાવો. 7

અથવા

- (1) સમજાવો : એસિડ-બેઈઝ અનુમાપનમાં pH વક્રને અસર કરતી બાબતો. 4
 (2) સમજાવો : એસિડ-બેઈઝ સુચક એટલે શું ? સુચકની pH સીમાની સમજૂતી આપો. 3

- (B) 100 ml કદ ધરાવતા 0.1 M CH_3COOH ના જલીય દ્રાવણનું 0.1 M NaOHના દ્રાવણ વડે અનુમાપન કરતાં (i) શરૂઆતમાં (0 ml NaoH), (ii) 99.9 ml NaOH ઉમેરતાં અને (iii) 100.1 ml NaOH ઉમેરતાં દરેક તબક્કામાં pH શોધો. $K_{a(\text{CH}_3\text{COOH})} = 1.78 \times 10^{-5}$ 7

અથવા

- 100 ml કદ ધરાવતા 0.1 M HClના જલીય દ્રાવણનું 0.1 M NaOHના દ્રાવણ વડે અનુમાપન કરતાં (i) શરૂઆતમાં (0 ml NaOH), (ii) 50 ml NaOH ઉમેરતાં અને (iii) 110 ml NaOH ઉમેરતાં દરેક તબક્કામાં pH શોધો. 7
3. (A) (1) પાણીની કઠીનતા નક્કી કરવામાં અનુમાપક તરીકે EDTAનો ઉપયોગ સમજાવો. 4
 (2) સમજાવો : EDTA અનુમાપનમાં pH નું મહત્ત્વ. 4
- અથવા**
- (1) EDTA અનુમાપનના પ્રકાર ટૂંકમાં સમજાવો. 4
 (2) EDTA અનુમાપનની વૃત્તીયતા (selectivity) વધારવા શું કરવું જોઈએ ? વિસ્તારપૂર્વક સમજાવો. 4
- (B) અવક્ષેપન અનુમાપન એટલે શું ? વોલ્હાર્ડ પદ્ધતિ (Volhard Method) સમજાવો. 6
- અથવા**
- ટૂંકનોંધ લખો : અધિશોષણ સૂચકો. 6
4. (A) ભારમાપક પૃથ્થકરણ દરમિયાન કયા પ્રકારની મુશ્કેલીઓ આવી શકે છે ? ટૂંકમાં જણાવો. 8
- અથવા**
- અવક્ષેપન પ્રક્રિયામાં અકાર્બનિક પ્રક્રિયકોની સરખામણીમાં કાર્બનિક પ્રક્રિયકોના ફાયદા અને ગેરફાયદા જણાવો. 8
- (B) (1) કાર્બનિક પ્રક્રિયકોની વૃત્તિયતા પર માસ્કીંગ એજન્ટની અસર સમજાવો. 3
 (2) અવક્ષેપકારક તરીકે DMG (ડાયમિથાઈલ ગ્લાયોકઝાઈમ)નો ઉપયોગ સમજાવો. 3
- અથવા**
- (1) અવક્ષેપકારક તરીકે 8-OH ક્વીનોલીન (Quinolin)નો ઉપયોગ સમજાવો. 3
 (2) ટૂંકમાં સમજાવો. વૉન-વાઈમર ગુણોત્તર. 3
5. નીચેના પ્રશ્નોનાં ટૂંકમાં જવાબ આપો. 14
- (1) કપફેરોન પ્રક્રિયક કયા ધન આયનો માટે વિશિષ્ટ છે ?
 (2) ડાય થાયઝોન પ્રક્રિયકનું બંધારણીય સૂત્ર દોરો.
 (3) $\text{Fe}(\text{OH})_3$ માટે K_{sp} નું સૂત્ર લખો.
 (4) વિભિન્ન આયન અસર એટલે શું ?
 (5) EDTAનું બંધારણીય સૂત્ર દોરો.
 (6) EDTA કેવા પ્રકારનો લિગાન્ડ છે ?
 (7) અલ્પદ્રાવ્ય ક્ષારનું ઉદાહરણ આપો.
 (8) નિર્બળ એસિડ અને નિર્બળ બેઈઝનું ઉદાહરણ આપો.
 (9) આલ્કલીમેટ્રી અનુમાપન એટલે શું ?
 (10) વિસ્થાપન અનુમાપન એટલે શું ?
 (11) રેડોક્ષ અનુમાપનમાં સમતુલ્ય બિંદુએ કોષ પોટેન્શિયલનું મૂલ્ય કયા સમીકરણથી મેળવી શકાય છે ?
 (12) 0.001 M H_2SO_4 ના દ્રાવણની pH શોધો.
 (13) જો નિર્બળ એસિડનો $pK_a = 4.7447$ હોય, તો આ એસિડના પ્રબળ બેઈઝ સાથેના તટસ્થીકરણ બિંદુએ દ્રાવણનો pH કેટલો થાય ?
 (14) દ્રાવણની સપ્રમાણતા અને મોલારિટી ક્યારે સમાન બને છે ?

Seat No. : _____

AM-115

April-2016

B.Sc., Sem.-IV

CC-205 : Chemistry (Analytical Chemistry)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) Figures on the right sides shows full marks of the question.
(2) Show correct number of question in the answer book.

1. (A) (1) Explain : Effect of common ion on solubility of precipitates. **5**
(2) K_{sp} (Solubility product constant) of Ag_2CrO_4 at $25^\circ C$ is 1.7×10^{-12} . Calculate the solubility of this salt in gram/lit at the same temperature. M.W. of $Ag_2CrO_4 = 332$. **3**

OR

- (1) What is solubility product ? Explain in detail and derive the formula to calculate solubility(s) for the type of AB_3 salt. **5**
(2) Calculate equilibrium constant for the given redox reaction at $25^\circ C$ temperature. **3**

(Here $E_{Ce^{+4}/Ce^{+3}}^0 = 1.61 V$ and $E_{Sn^{+4}/Sn^{+2}}^0 = 0.15 V$)

- (B) What is redox titration ? Explain any one redox titration with the help of graph in detail. **6**

OR

Write short note : Formal potential. **6**

2. (A) Explain with the help of graph for the change of pH in the titration of weak base against strong acid. **7**

OR

(1) Explain : Factors affecting on exact form of a pH curve in acid-base titration. **4**

(2) What is acid-base indicator ? Explain pH limit of an indicator. **3**

- (B) Calculate pH in every stage of acid-base titration, when 0.1 M $NaOH_{(aq)}$ solution is added into 100 ml of 0.1 M CH_3COOH at **7**

(i) Initially (0 ml $NaOH$) (ii) 99.9 ml $NaOH$ and (iii) 100.1 ml $NaOH$ in aqueous solution $Ka_{(CH_3COOH)} = 1.78 \times 10^{-5}$

OR

Calculate pH value in every stage of acid-base titration, when 0.1 M NaOH_(aq) solution is added into 100 ml of 0.1 M HCl solution at 7

(i) Initially (0 ml NaOH) (ii) 50 ml NaOH and (iii) 110 ml NaOH in aqueous solution.

3. (A) (1) Explain : Use of EDTA as titrant for determining the hardness of water. 4
(2) Explain : Importance of pH in EDTA titration. 4

OR

(1) Explain in short : The types of EDTA titration. 4
(2) Explain in detail, what should be done to increase selectivity in EDTA titration. 4

- (B) What is precipitation titration ? Explain : Volhard Method. 6

OR

Write a short note on adsorption indicators. 6

4. (A) Write in short : Types of difficulties arise during gravimetric analysis. 8

OR

Write advantages and disadvantages of the use of organic reagents with the comparison of in-organic reagent in precipitation process. 8

- (B) (1) Explain : Effect of masking agent in selectivity of organic reagents. 3
(2) Explain : The use of DMG (Di-methyl glyoxime) as a precipitating agent. 3

OR

(1) Explain the use of 8-OH quinolin as a precipitating agent. 3
(2) Write in short : Von-Weimarn proportion. 3

5. Give the answer in short : 14

- (1) For which cations cupferon is specific ?
- (2) Draw the structural formula of Dithiazon reagent.
- (3) Write the formula of K_{sp} of $Fe(OH)_3$
- (4) What is Diverse ion effect ?
- (5) Draw the structural formula of EDTA.
- (6) EDTA is which type of ligand ?
- (7) Give the example of sparingly soluble salts.
- (8) Give the example of weak acid and weak base.
- (9) What is alkalimetry titration ?
- (10) What is substitution titration ?
- (11) Write only the equation to calculate cell potential at equivalent point in redox titration.
- (12) Calculate the pH value of 0.001 M H_2SO_4 solution.
- (13) What will be the pH value for a weak acid ($pK_a = 4.7447$) at neutralization point in the titration against strong base ?
- (14) In which condition, normality and morality of any solution becomes equal ?